

Dún Laoghaire-Rathdown County

Heritage Plan

2021-2025

I am delighted to see the publication of the third Dún Laoghaire-Rathdown County Heritage Plan to cover the years 2021-2025. This five year plan sets out a clear framework for how our Council will work to promote and protect our cultural and natural heritage across the county. I would like to thank all those who took part in the co-creation of this document. This plan sets out seven areas of focus that will help the Council to shine a light on the broad range of cultural and natural heritage around the county, encourages us to link with the groups and organisations with an interest in heritage and sets out how we will celebrate, safeguard and increase our understanding of our wonderful heritage sites. On behalf of Dún Laoghaire-Rathdown County Council, I would invite anyone to get involved in the actions set out here, and welcome you to share your heritage insights with us as we implement this plan together over the coming years.

Cllr. Lettie McCarthy
Cathaoirleach, Dún Laoghaire-Rathdown County Council

I very much welcome this new Heritage Plan which provides a strong foundation for collaboration and creativity across a range of heritage themes. The fifty seven actions set out here are the outcome of a comprehensive process of engagement with many groups, individuals, organisations and committees during 2021. I extend my sincere thanks to all who contributed their time, ideas and wisdom to this process. The five year Plan is a live and agile document which enables ongoing community input and can respond to evolving opportunities. It includes plans for a new county heritage forum and county heritage network as well as annual implementation plans and ongoing evaluation of outcomes. I am particularly excited about the actions here to encourage the sparking of interest in heritage from a young age, the enabling of life-long learning and skills development and look forward to seeing the plan come to life over the next five years.

Therese Langan
Director of Community and Cultural Development, Dún Laoghaire-Rathdown County Council

contents

Introduction	1
Our Vision.....	5
Our 7 Areas of Focus.....	6
What's the Story	7
Our Place in Time	9
Cherishing the Immediate	11
New Ways of Living	13
The Voices of Place	15
On the Record.....	17
Starting Young / Staying Curious	19
Contributors to the Plan.....	21

This is the third Dún Laoghaire-Rathdown County Heritage Plan and builds on the work of the previous 2004-2008 and 2013-2019 plans.

This new plan establishes a framework for coordinated heritage management and programming for the next 5 years based on:

- ▶ **A Vision and 7 Areas of Focus**
- ▶ **Aims** – what we want to achieve
- ▶ **Actions** – what we can do
- ▶ **Outcomes** – what we will have as a result

What is this plan for?

- It will guide the work of the dlr Heritage Office and dlrc cross-departmental activities that include heritage.
- It sets out a framework for heritage activity across the community, volunteer and NGO sectors and for state agencies with a role in dlr heritage.

Who is this plan for?

- The whole county of Dún Laoghaire-Rathdown, its people and communities, the places they consider special or distinctive and the lived environments of all residents.

How we co-created this plan

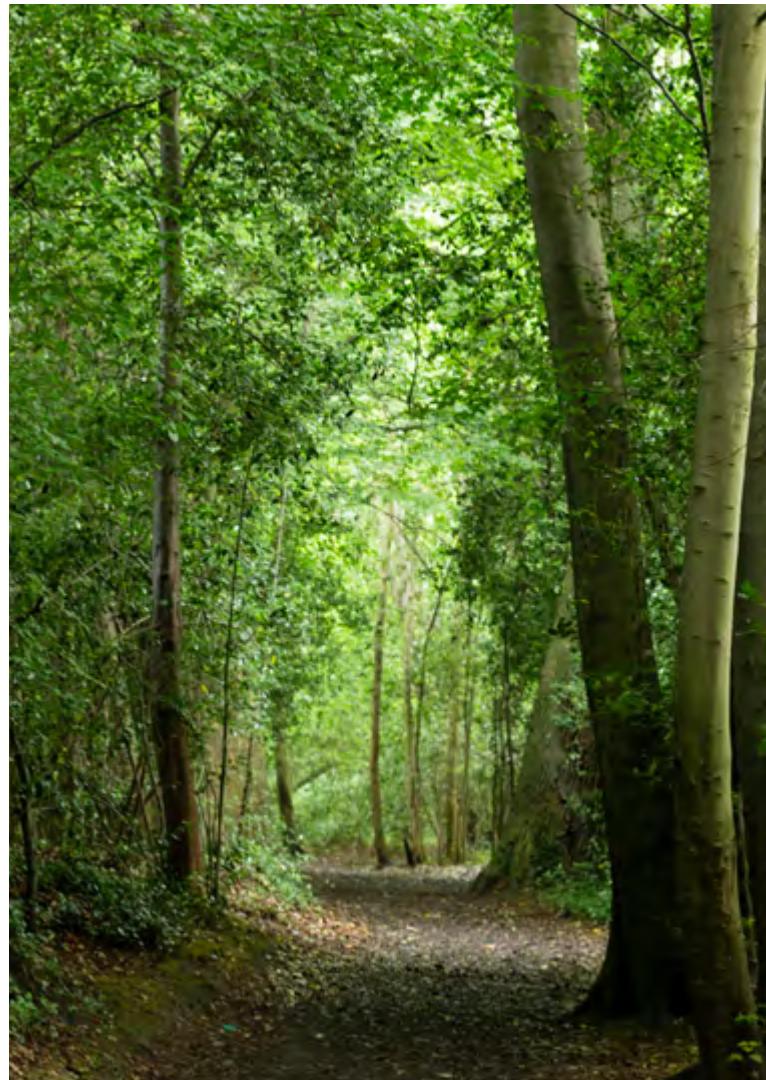
Following an assessment of the outworking of the previous dlr Heritage Plans, we embarked on a comprehensive process of engagement and consultation. We extend our warmest thanks to the many contributors to this new plan (see pg. 21).

Engagement & consultation steps in 2021

January 21st	dlr County Heritage Forum convened to steer the plan-making process
February 3rd	County Heritage Forum workshop to scope the strategic ambition
February 25th	Online Introductory and Q&A session in partnership with Public Participation Network, invitation to register for <i>Common Purpose</i> workshops
March 8th/9th	<i>Common Purpose</i> facilitated online workshops to co-design the vision and areas of focus
February 25th to April 16th	Open public contribution to the ambition and content of the plan through the dlr <i>Have Your Say</i> online consultation portal
April 16th to May 21st	Drafting of plan, internal consultation, and presentations to dlr Councillors and <i>Community, Culture and Wellbeing</i> Strategic Policy Committee
May 21st to June 11th	Open invitation for public feedback on draft plan via dlr <i>Have Your Say</i> online portal
June 15th	Final draft approved by <i>Community, Culture and Wellbeing</i> Strategic Policy Committee
June-July	Appropriate Assessment and Strategic Environmental Assessment Screening
September 13th	Final Plan presented at September 2021 dlr County Council meeting

How we will implement the plan

- The **County Heritage Forum** will be reformulated to include community representation as well as expert and academic input to steer the plan's implementation.
- A **costed Implementation Plan** will be prepared annually. This will be a live and agile document, updated regularly to account for opportunities, funding and the creative evolution of projects.
- An **Annual Report** will be prepared on the **progression** of Heritage Plan actions.
- The **impact** of the Heritage Plan actions will be monitored and evaluated, with changes made to the implementation of the plan if necessary.
- **Evaluation** at the end of the plan delivery period will allow the results of the plan to be quantified.

The dlr County Heritage Plan in context

European and National context

The Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (**The Faro Convention, 2005**) defines cultural heritage as “*a group of resources inherited from the past which people identify, independently of ownership, as a reflection and expression of their constantly evolving values, beliefs, knowledge and traditions. It includes all aspects of the environment resulting from the interaction between people and places through time*”.

The Heritage Acts of 1995 and 2018 define heritage as monuments, archaeological objects, heritage objects such as art and industrial works, documents and genealogical records, architectural heritage, flora, fauna, wildlife habitats, landscapes, seascapes, wrecks, geology, heritage parks & gardens and inland waterways.

Heritage Ireland 2030 is to be Ireland’s new national heritage plan. It will be a coherent framework of values, principles and strategic priorities and actions to guide and inform the heritage sector over the next ten years.

Dún Laoghaire-Rathdown County Council is committed to an integrated heritage approach when implementing actions within the dlr County Heritage Plan. For example, actions with a strong archaeology focus will also be required to consider any potential benefits to or impacts on biodiversity and ecological networks.

The **dlr County Development Plan 2022-2028** will set out spatial planning policy objectives for architectural conservation areas, protected structures, vernacular buildings, historic street furniture, archaeological heritage, historic gardens and demesnes, industrial heritage, coastal heritage, public rights of way and recreational access routes.

The **dlr Corporate Plan 2020-2024** sets out the County Council's targets for that period. It contains a number of objectives for the protection, conservation and enhancement of the County's natural, built and cultural heritage.

The **dlr Climate Change Action Plan 2019–2024** sets out and tracks the implementation of mitigation and adaptation actions as part of the global challenge to limit and adapt to the effects of climate change.

The **dlr Biodiversity Action Plan 2021-2025** will set out how we understand, manage, connect and collaborate to protect and enhance the variety of plant and animal life in dlr over the next five years.

This County Heritage Plan focuses on cultural and natural heritage.

Cultural Heritage includes all aspects of the environment resulting from the interaction between people and places through time. This can include **tangible** (physical) heritage such as buildings, archaeology, documents and structures as well as **intangible** heritage, such as music, language, craft and sport.

Natural Heritage includes landscape, seascape and historic parks as well as physical, biological and geological formations.

Our Vision

A Plan for all
the people
living here

Heritage is nearby and
for **everyone**

Our county has many
heritages, and we
embrace **different
perspectives**

We extend an **invitation
to all** to enjoy local
heritage

Build capacity
across the
heritage sector

Fuel people power -
support the heritage
sector in dlr

Partner to succeed -
collaborate and **connect**

Enable **community-led/
expert-fed initiatives**

Safeguard what we
value and manage
change with purpose

Care for what we want
to hand on to the **next
generation**

Ensure we have
the information and
resources for good
heritage management

Incorporate **climate
action** into all aspects of
our work

Our 7 Areas of Focus

What's the Story?

Where and how we tell the stories of this place

Our Place in Time

How we look after what we value and how we manage change

Cherishing the Immediate

Understanding what's on our doorstep, providing stepping stones of encounter

New Ways of Living

Adapting to 21st century realities and incorporating climate change action

The Voices of Place

Celebrating the distinctive sounds of Dún Laoghaire-Rathdown

On the Record

How we will keep track of and easily access information and documentary heritage, how and what we remember

Starting Young/Staying Curious

Lighting the spark in a new generation, keeping it lit

The past is not static and settled, it is open and active

Caitlin DeSilvey, Cultural Geographer

01 What's the Story?

Where and how we tell the stories of this place

1.1

A coordinated, county-wide approach to telling the evolving story of people and place

Actions	Outcomes
1.1.1 Develop an Interpretation Framework to guide where and how we tell the county's stories and to steer dlrcc and community-led projects. The emphasis will be on digital, creative, guided approaches, podcasts, temporary and permanent outdoor trails, enhancing existing interpretation, celebrating key viewpoints and improving the setting of / access to heritage features through place-making and orientation.	<p>✓ A structured approach to heritage encounters across the county. An evidence base for programmes, place-naming, and areas of focus.</p>
1.1.2 Develop a digital text/image resource pool based on Interpretation Framework themes.	<p>✓ Insights for the people who live here, and memorable experiences for our visitors. New stories revealed, new voices heard, new perspectives on our past.</p>
1.1.3 Research and develop initiatives to platform untold stories recognising the multiplicity of heritages and perspectives in dlr.	

1.2

Mapping that inspires

Actions	Outcomes
1.2.1 Record and share the linguistic and historic origins of placenames , including street, field, landscape, water & seascape features and ensure that new place-naming is true to context and signage is accurate.	✓ Engagement with the meaning held in place names, new placenames rooted in context.
1.2.2 Develop a series of creative, accessible discovery maps , in digital/printed format with a focus on public transport, active travel and universal design. Utilise creative and engaging techniques such as illustration, gamification and web based StoryMaps.	✓ Audience focused orientation and learning resources.

1.3

Audience development

Actions	Outcomes
1.3.1 Continue to enhance the annual Winter/Spring/Summer programmes of dlr heritage guided tours . Enable schools/group bookings and link the programmes with nationally themed weeks/days where relevant.	✓ Heritage programmes that are accessible, inclusive and engage a broad audience.
1.3.2 Implement the Marlay House, Cabinteely House and Carrickmines/Pale Ditch Interpretation and Communications Plans (2020).	
1.3.3 Carry out research into current audiences and further develop programming to invite broad participation acknowledging the role of heritage in belonging and community.	

02 Our Place in Time

How we look after what we value and how we manage change

2.1

Protected and accessible dlr historic sites, buildings and monuments

Actions	Outcomes
2.1.1 Implement the existing conservation plans for Dalkey Islands and Carrickmines Castle, and progress conservation plans for dlr owned Martello towers and historic burial grounds.	 A robust foundation for decision-making, management and access to historic buildings, sites and places.
2.1.2 Undertake condition assessments of buildings/structures on the Record of Protected Structures that are in Council ownership. Establish a maintenance programme for each structure in line with relevant guidance. Enable appropriate curation, access and use .	 Improved protection for and access to the ancient history of the uplands and Dublin Mountains.
2.1.3 Engage a community archaeologist to progress the Dublin Mountains Archaeology Trail in line with the Dublin Mountains Partnership Strategic Plan 2020 – 2025.	

2.2

Recognition of the important role of heritage in people's **lived experience of place**

Actions	Outcomes
2.2.1 Update and expand dlr's Historic Landscape Character mapping, identifying the visible and connected remnants of the past in contemporary urban, peri-urban and rural landscapes.	✓ Recognition and mapping of the historic designed urban fabric, archaeological landscapes and historic routes.
2.2.2 Incorporate heritage information into all appropriate dlr spatial plans . Proactively identify opportunities for adaptive reuse of existing structures. Leverage heritage benefits for areas of new development to enable new communities to connect with the time depth of their landscapes.	✓ Strengthened connections between people and place, sense of belonging and individual well-being.
2.2.3 Map and support the feasibility study of projects on the historic paths we tread; mass routes, military routes, designed avenues, sheep walks and pedestrian links through the urban fabric, to the coast and into the mountains.	

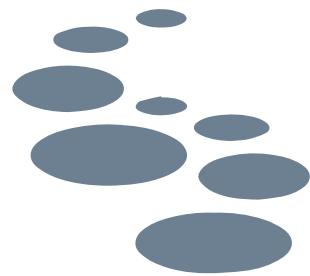
03 Cherishing the Immediate

Understanding what's on our doorstep, providing stepping stones of encounter

3.1

Build the local heritage sector and support active engagement with heritage

Actions		Outcomes
3.1.1	Expand the number of participatory initiatives in dlr to build active involvement with heritage (e.g. adopt a monument, adopt a path, "friends of" schemes).	 An active, supported and connected community heritage sector carrying out important work to document and celebrate local heritage.
3.1.2	Provide support for community-led inventories and mapping of heritage features in the streetscape and landscape.	 Inclusive ways for people to enjoyably learn about and get involved with their local heritage.
3.1.3	Support and promote heritage activity in the county through an annual community heritage grant scheme, advice on national funding opportunities and enabling skills development, training, apprenticeship and network building across the heritage sector.	

3.2

Collaborate with **established visitor attractions and experiences** to build local audiences

Actions		Outcomes
3.2.1	Support, promote and develop Dalkey Castle and Heritage Centre as a key visitor experience in the county and explore potential for developing satellite experiences.	✓ Connected visitor experiences across the county, enabling an ongoing exploration of the relationship between people and place.
3.2.2	Promote local engagement with key heritage visitor experiences across the county including; the National Maritime Museum, James Joyce Tower and Museum and Airfield Estate.	

3.3

Explore the potential for **new heritage hubs**

Actions		Outcomes
3.3.1	Explore opportunities to pilot new heritage hubs by repurposing buildings, spaces and public transport nodes. Start small, connected and tailored to local needs as part of a 10 minute neighbourhood and scope the potential to scale up over time.	✓ Piloted heritage hubs which offer a point of contact with local heritage for communities and visitors.
3.3.2	Identify suitable ways and locations across the county to celebrate dlr as an enduring place of arrival and departure, including the significant maritime and transport heritage of Dún Laoghaire Harbour in line with the Dún Laoghaire Harbour Heritage Management Plan, other dlr harbours and the broader context of the Dublin Bay UNESCO Biosphere .	

04 New Ways of Living

Adapting to 21st century realities and incorporating climate change action

4.1

Establish evidence base and **integrate climate change actions** into heritage operations

Actions	Outcomes
4.1.1 Carry out climate change risk assessments of archaeological and architectural heritage under dlr management to establish a baseline of heritage sites at risk and to inform a strategic basis for maintenance, stabilization and decision-making, incorporating evidence from the CHERISH climate change and coastal heritage project.	 Baseline established to enable climate change mitigation and adaptation decision-making.
4.1.2 Collaborate on the implementation of the dlr County Biodiversity Plan 2021-2025, the dlr Climate Change Action Plan 2019 – 2024 (particularly nature-based solutions section), and the dlr Trees and Urban Forestry Strategy (2022-2031).	 Integrated implementation of Heritage, Biodiversity and Climate Action Plans.
4.1.3 Collaborate on events for Dublin Climate Action Week and join the Climate Heritage Network .	

4.2

Heritage initiatives to support **positive culture change** and resilience

Actions	Outcomes
4.2.1 Include creative / design practitioners in heritage projects to support positive culture change in creative and engaging ways.	 Collaborative and creative initiatives aligning with international, national, local and community goals in relation to climate change action.
4.2.2 Identify opportunities for dlr afforded by emerging EU programmes e.g. New European Bauhaus which combines design, sustainability and accessibility to facilitate a profound, collaborative, and multidisciplinary societal transformation to help deliver the European Green Deal.	
4.2.3 Avail of the Climate Action Regional Offices (CARO) Climate Action Knowledge Hub for tools, resources, research, case studies, training, events and ideas sharing and ensure that all outputs of the Heritage Office are part of the circular economy .	

4.3

Enable communities to access heritage **in compact and connected places**

Actions	Outcomes
4.3.1 Identify suitable towns and villages for collaborative approaches to historic built environment conservation such as the Collaborative Town Centre Health Check / Historic Town Initiative.	 Easily accessible and new engagement with built and natural heritage on your doorstep.
4.3.2 Explore potential for heritage initiatives based on local and sustainable food production and foraging, and traditional uses of local trees and plants .	

05 The Voices of Place

Celebrating the distinctive sounds of Dún Laoghaire-Rathdown

5.1

Celebrate the **words and music** from this place and their roots in landscape and seascape, biodiversity, geodiversity and historic urban fabric

Actions	Outcomes
5.1.1 Build on dlr's tradition of connecting word and place . Continue and enhance programming and trails focused on our most celebrated writers, including the Ulysses centenary in 2022, and shine a light on lesser known dlr writers with strong connection to place.	 Continued strong connections between word, music and place in Dún Laoghaire-Rathdown
5.1.2 Support contemporary writers to create new connections between word and place.	
5.1.3 Identify opportunities to celebrate local musicians of note , ways to experience live music in heritage sites , and the local songs of the sea, the suburbs and the mountains.	

5.2

Celebrate **the languages** spoken now and in the past in this place and the associated folklore, place lore and opportunities for learning

Actions		Outcomes
5.2.1	Support initiatives to explore the heritage and contemporary use of the Irish language in dlr and actively engage with local Irish language groups and organisations to interweave Gaeilge into heritage plan implementation.	Programmes and initiatives that embrace the broad linguistic diversity of the county, in the past and in the present.
5.2.2	Incorporate the range of spoken languages within dlr into heritage initiatives, acknowledging the breadth of linguistic heritage diversity in the county.	
5.2.3	Take opportunities to intertwine into programmes lost or nearly lost local words and sayings associated with trades/farming, working at sea and other sources - and how these relate to dlr placenames, folklore and place lore.	

5.3

Record, curate and share the county's **oral history**

Actions		Outcomes
5.3.1	Develop an oral history programme of capturing dlr voices and memories across the community in line with Irish Oral History Network guidance.	A systematic and collaborative approach to recording and sharing the oral history this place.
5.3.2	Explore potential collaborations with UCD's National Folklore Collection .	
5.3.3	Develop a digital county repository of oral history using web based StoryMap techniques.	

06 On the Record

How we will keep track of and easily access information and documentary heritage, how and what we remember

6.1

A comprehensive approach to cataloguing and enabling access to **documentary heritage**

Actions	Outcomes
6.1.1 Resource the cataloguing and storage of dlr documentary heritage (archives, collections and records), recognising the important role of documentary heritage for research and public history. Enable physical and digital access and curation of content for exhibitions.	 Easy public access to the documentary heritage under the care of dlrcc.
6.1.2 Explore the potential for a community digital archive in association with the Irish Community Archive Network and provide guidance to custodians of private archives.	 Support for custodians of community documentary heritage.
6.1.3 Collate the imagery of change ; explore the role for citizen science / development management in image capture of changing landscapes.	

6.2

Clear guidance and approaches to the formal **commemoration** of people and events and ethical **remembering**

Actions	Outcomes
6.2.1 Audit the range, subject and type of dlr civic memorials.	
6.2.2 Update the dlr Memorials Policy , integrating findings from the audit and the learnings from the Decade of Centenaries programme.	✓ Cohesive and up to date approaches to what and how we remember.
6.2.3 Support a local genealogical service and explore the potential of diaspora initiatives connected with Dún Laoghaire Harbour.	✓ Support for people seeking family connections to the county.

6.3

Up to date and accessible heritage **information, surveys and inventories**

Actions	Outcomes
6.3.1 In line with the National Open Data Strategy (2017-2022), digitize and make easily available existing dlr geospatial heritage surveys and inventories to HeritageMaps and Dublinked Open Data Store.	✓ Information that is easily accessible to the public and which informs dlr strategies, plans and programmes.
6.3.2 Support the updating of the Dublin County Archaeology GIS project and the Dublin Suburbs and County volume of the Buildings of Ireland series.	
6.3.3 Adapt the dlr County Geological Heritage Audit into an accessible book and identify ways to make other dlr audits and surveys accessible to a wider audience.	
6.3.4 Collate/update surveys of historic designed landscape features and built heritage features in open spaces and parks .	

07 Starting Young / Staying Curious

Lighting the spark in a new generation, keeping it lit.

7.1

Light an **early spark of interest** in heritage and enable **strong connections with place** from a young age

Actions	Outcomes
7.1.1 Collaborate with national heritage agencies already engaging with school curricula and align dlr heritage programme themes with the History, Geography and SESE curricula of Primary, Junior and Senior history cycles.	 Local history resources and programmes that are tailored to young people in dlr.
7.1.2 Connect schools with the Heritage in Schools programme and collaborate with the Blackrock Education Centre on teacher surveys, provision of resources for teacher training and activities / tours programming which is relevant and local.	
7.1.3 Include a kid's section on the dlr heritage webpages.	

7.2

Enable life-long learning

Actions	Outcomes
7.2.1 Ensure ongoing plan implementation aligns with the principles of the National Framework for Children and Young People's Participation in Decision-making (2021)	<p>✓ Best practice ongoing participation in the development of programmes.</p>
7.2.2 Ensure heritage engagement programmes and initiatives have multi-generational appeal – explore concept of “tasters”, having a go, trying something new.	<p>✓ An invitation to explore heritage in easy ways, support for those who want to go deeper.</p>
7.2.3 Collaborate to develop heritage life-long learning opportunities and provision of digital training for inclusion.	

7.3

Enable collaboration and sharing of skills

Actions	Outcomes
7.3.1 Establish a County Heritage Network as a mechanism for sharing news and ideas.	<p>✓ Ways for people undertaking heritage projects and activities to share what they've learned, what works, and how others can get involved.</p>
7.3.2 Facilitate the learning/sharing of traditional skills in relation to built, maritime and natural heritage.	
7.3.3 Use National Heritage Week to showcase community-led local history research/projects and projects funded by the dlr Community Heritage Grant.	

Contributors to the Plan

Thank you to all who contributed their time, ideas and wisdom during the engagement process from January to June, 2021.

We extend our thanks to the 72 individuals who attended workshops or made online submissions.

We are also grateful for the input of the 39 groups and organisations who sent representatives to workshops or made online/write in submissions, including;

Arthritis Ireland Dún Laoghaire Rathdown Branch

Association of Yachting Historians

Beckett in Foxrock, part of Tullow Parish with FACE (Foxrock Area Community & Enterprise)

Blackrock Society

Bullock Harbour Preservation Association

Cabinteely Tidy Towns

Clarinda Park Residents Association

Committee for the Preservation & Maintenance of Cill Iníon Léinín Ancient Church & Graveyard

Crann (Easy Treesie Project)

Dalkey Community Council

Dalkey, Killiney, Mapasland Historical Group

Dalkey Library Local History Group

Dalkey Tidy Towns

Dún Laoghaire Borough Historical Society

Dún Laoghaire Central Residents Association

Dún Laoghaire-Rathdown Integration Forum

Dún Laoghaire Tidy Towns

Dunleary Lifeboat Restoration Project Association

Éigse Laoghaire Multi-Cultural Arts / An Taisce's Booterstown Nature Reserve Management Advisory Committee

Friends of James Joyce Tower Society

Foxrock Local History Club

Historical Stillorgan on Facebook

Keep Ireland Open

Kilmacud Stillorgan Local History Society

Kiltarnan Glenamuck Residents Association

Maritime Institute of Ireland

Monkstown Village Tidy District

Montpelier Residents Association

Mothertongues

Mushroom Foraging Ireland

National Council for the Blind

National Maritime Museum of Ireland

Ports, Past and Present

Protect Marlay Park

Rathmichael Historical Society

RMS Leinster Memorial Committee

SAGE, Shankill Action for a Green Earth

St. Michael's Rowing Club

Sandyford Village Initiative

Thank you to the members of the County Heritage Forum Steering Group for advice and guidance during the making of this plan.

County Heritage Forum members 2021

Cllr. Marie Baker, dlrcc, Chair of the Community, Culture & Wellbeing Strategic Policy Committee (Chair)

Ruth Barry, Head of Marketing, IADT

Gerard Bourke, Senior Architect, dlrcc

Professor Joanna Brück, Head of School of Archaeology, UCD

Cllr. Emma Blain, dlrcc

Padraig Clancy, Fáilte Ireland

Cllr. Michael Clarke, dlrcc

Niamh Collins, Archive and Heritage Officer, Irish Lights Commissioners

Julie Craig, Conservation Officer, dlrcc

Nigel Curtin, Local Studies Librarian, dlrcc

Terry Doherty, Divisional Ecologist, Ecological Assessment Unit, NPWS

Clodagh Duffy, Recreation Manager, Coillte/Dublin Mountains Partnership

Margaret Dunne, Dalkey Castle and Heritage Centre

Dr. Susan Gibney, Director, Blackrock Education Centre

Dr. Clare Glanville, Senior Geologist, Geoheritage & Planning, Geological Survey Ireland

Rebecca Jeffares, An Taisce

Cllr. Tom Kivlehan, dlrcc

David Lawless, Tourism Officer, dlrcc

Cllr. Hugh Lewis, dlrcc

Cllr. Lettie McCarthy, dlrcc

Louise McGauran, Senior Executive Planner, dlrcc

Helena McGorman, Senior Executive Parks Superintendent, dlrcc

Anthony McNamara, Climate Officer, dlrcc

Anne Murray, Biodiversity Officer, dlrcc

Síne Nic an Ailí, Conradh na Gaeilge

Siobhán Nic Gaoithín, Community and Cultural Development Department, dlrcc

Cllr. Dave Quinn, dlrcc

Kenneth Redmond, Arts Officer, dlrcc

Jochen Romstedt, Vice President, National Maritime Museum

Geraldine Stout, National Monuments Service

Ciara Scully, Fáilte Ireland

Georgina Sweetnam, Archive Services, dlrcc

Genevieve Whitfield, Heritage and Events Manager, Airfield Estate

Heritage Plan co-ordinator: Deirdre Black, Heritage Officer, dlrcc

Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Plean Oidhreachta

2021-2025

Tá ríméad orm go bhfuil an tríú Plean Oidhreachta Contae do Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, a chlúdóidh na blianta ó 2021 go 2025, le foilsíú. Sa phlean cúig bliana seo leagtar amach creat soiléir maidir leis an gcaoi a n-oibreoidh ár gComhairle lenár n-oidhreacht chultúrtha agus nádúrtha a chur chun cinn agus a chosaint ar fud an chontae. Ba mhaith liom buíochas a ghabhál le gach duine a raibh baint aige le comhchruthú an doiciméid seo. Leagtar amach sa phlean seo seacht réimse fócais a chabhróidh leis an gComhairle léargas a thabhairt ar an raon leathan d'oidhreacht chultúrtha agus nádúrtha atá ann timpeall an chontae, a spreagfaidh muid le nasc a dhéanamh leis na grúpaí agus na heagraíochtaí a bhfuil spéis acu i gcúrsaí oidhreachta agus a leagann amach an chaoi a ndéanfaimid ár dtuiscint ar ár láithreacha iontacha oidhreachta a mhéadú agus iad a cheiliúradh agus a chosaint, leis. Thar ceann Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, ba mhaith liom iarraidh ar gach duine a bheith páirteach sna gníomhartha atá leagtha amach anseo, agus fáilte a chur romhat do chuid léargas oidhreachta a roinnt linn agus muid ar fad ag cur le chéile leis an bplean seo a chur i bhfeidhm sna blianta amach romhainn.

Lettie McCarthy

An Cllr. Lettie McCarthy

Cathaoirleach, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Cuirim fáilte mhór roimh an bPlean Oidhreachta nua seo, a bheidh mar bhonn agus mar thaca ag comhar agus cruthaitheacht thar raon téamaí oidhreachta. Toradh ar phróiseas cuimsitheach rannpháirtíochta le go leor grúpaí, daoine aonair, eagraíochtaí agus coistí i gcaitheamh 2021 iad na 57 gníomh atá leagtha amach anseo. Gabhaim buíochas ó chroí le gach duine a chuir a gcuid ama, smaointe agus eolais leis an bpróiseas seo. Doiciméad beo, solúbtha é an pleán cúig bliana, a bheidh in ann glacadh le hionchur leanúnach ón bpobal agus deiseanna a bheidh ag teacht chun cinn a thapú. Tá pleannanna ann d'fhóram oidhreachta contae agus líonra oidhreachta contae, chomh maith le pleannanna bliantúla forfheidhmithe agus meastóireacht leanúnach ar thorthaí. Thar aon ní eile, tá mé iontach sásta faoi na gníomhartha anseo arb aidhm leo spéis san oidhreacht a spreagadh i measc na n-óg agus foghlaim agus forbairt scileanna ar feadh an tsaoil a chumasú. Táim ag tnúth go mór le torthaí an phlean a fheiceáil as seo go ceann cúig bliana.

Therese Langan

Stiúrthóir na Rannóige Forbartha Pobail agus Cultúir, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

contents

Réamhrá	1
Ár bhfís	5
Ár 7 réimse fócais	6
Céard é an scéal?	7
Ár n-áit sa stair	9
Grá don am i láthair	11
Bealaí nua maireachtála	13
Guthanna na háite	15
Ar an taifead	17
Tús luath, fiosrach ar feadh an tsaoil	19
Na daoine a rinne a gcion ar son an phlean	21

Is é seo an tríú Plean Oidhreachta Contae do Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin agus tógann sé ar an obair a rinneadh roimhe seo mar thoradh ar phlean 2004-2008 agus plean 2013-2019.

Leis an bplean nua seo bunaítear creat le haghaidh bainistíocht agus cláreagrú comhordaithe oidhreachta as seo go ceann cúig bliana, a bheidh bunaithe ar:

- ▶ **Fís agus 7 Réimsí Fócais**
- ▶ **Aidhmeanna** – ar mian linn a bhaint amach
- ▶ **Bearta** – ar feidir linn a dhéanamh
- ▶ **Torthaí** – a mbeidh againn mar thoradh air

Céard is aidhm leis an bplean seo?

- Tabharfaidh sé treoir d'Oifig Oidhreachta Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin agus do ghníomhaíochtaí trasrannacha sa Chomhairle Contae, gníomhaíochtaí oidhreachta san áireamh.
- Leagtar amach ann creat le haghaidh gníomhaíocht oidhreachta ar fud na n-earnálacha pobail, deonacha agus neamhrialtasacha agus le haghaidh gníomhaireachtaí stáit a bhfuil ról acu i gcúrsaí oidhreachta i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin.

Cé air a bhfuil an plean seo thíos?

- Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin ina ionnláine; na daoine agus na pobail, na háiteanna a mheasann siadsan a bheith speisialta nó sainiúil agus timpeallachtaí na gcónaitheoirí go léir.

An chaoi ar chomhchrutháíomar an plean seo

Tar éis measúnú a dhéanamh ar chur i gcrích na bpleannána oidhreachta a bhí ag Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin roimhe seo, chuireamar tú le próiseas cuimsitheach ranpháirtíochta agus comhairliúcháin. Gabhaimid buiochas ó chroí leis an iliomad daoine a rinne a gcion féin ar son an phlean seo (féach Ich. 21).

Bearta rannpháirtíochta agus comhairliúcháin in 2021

21 Eanáir	Tháinig Fóram Oidhreachta Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin le chéile le tabhairt faoin obair leis an bplean a ullmhú.
3 Feabhra	Eagraíodh Ceardlann den Fhóram Oidhreachta Contae leis an uaillmhian straitéiseach a mheas
25 Feabhra	Seisiún Réamheolais agus 'Ceisteanna agus Freagraí' ar líne i gcompháirtíocht leis an Lónra Rannpháirtíochta Pobail, agus cuireadh le clárú le haghaidh ceardlanna de chuid Common Purpose
8/9 Mártá	D'éascaigh Common Purpose ceardlanna ar líne le fíos agus réimsí fócais an phlean a chomhdhearadh
25 Feabhra go 16 Aibreán	Cuireadh tú le comhairliúchán poiblí maidir le huaillmhian agus ábhar an phlean trí thairseach chomhairliúcháin ar líne Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin
16 Aibreán go 21 Bealtaine	Rinneadh an plean a dhréachtú, reáchtáladh comhairliúchán inmheánach agus tugadh cur i láthair do Chomhairleoíri agus don Choiste um Beartas Straitéiseach Pobail, Cultúir agus Folláine
21 Bealtaine go 11 Meitheamh	Tugadh cuireadh oscailte don phobal aiseolas a thabhairt ar an dréachtphleán trí an tairseach chomhairliúcháin ar líne
15 Meitheamh	D'fhaomh an Choiste um Beartas Straitéiseach Pobail, Cultúir agus Folláine an dréacht deiridh

Meitheamh go hlúil	Rinneadh é a scagadh le haghaidh Measúnacht Chuí agus Measúnacht Straitéiseach Timpeallacha
13 Meán Fómhair	Cuireadh an Plean Deiridh faoi bhráid na Comhairle Contae ag an gcuinniú i mí Mheán Fómhair 2021

An chaoi a gcuirfimid an plean seo chun feidhme

- Déanfar **an Fóram Oidhreachta Contae** a athbhunú le hionadaíocht phobail a chur san áireamh, chomh maith le hionchur ó shaineolaithe agus acadóirí, d'fhonn cur chun feidhme an phlean a stiúradh ar an mbealach is fearr.
- Uillmhófar **Plean Costáilte Cur chun Feidhme** gach bliain. Doiciméad beo, solúbtha a bheidh ann, a nuashonrófar go rialta le deiseanna, maoiniú agus éabhlóid chruthaitheach tionscadal a chur san áireamh.
- Uillmhófar **Tuarascáil Bhliantúil ar dhul chun cinn** bhearta an Phlean Oidhreachta.
- Déanfar monatóireacht agus measúnú ar **thionchar** bhearta an Phlean Oidhreachta agus déanfar athruithe ar chur chun feidhme an phlean más gá.
- Déanfar **meastóireacht** ag deireadh thréimhse an phlean ag féachaint le torthaí an phlean a chainníochtú.

Plean Oidhreachta Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin i gcomhthéacs

An Comhthéacs Eorpach agus Náisiúnta

Tugtar sainmhíniú i gCoinbhinsiún Chomhairle na hEorpa maidir le Luach na hOidhreachta Cultúrtha don tSochaí (**Coinbhinsiún Faro, 2005**) ar an oidhreacht chultúrtha mar: “grúpa acmhainní a fuarthas mar oidhreacht ón am atá thart a shainaithníonn daoine, neamhspleách ar úinéireacht, mar léargas agus mar léiriú ar luachanna, creidimh, stór eolais agus traidisiúin a bhíonn ag athrú de shíor. Áirítear léi gach gné den timpeallacht atá ann mar thoradh ar an idirghníomhaíocht idir daoine agus áiteanna le himeacht ama.”

Tugtar sainmhíniú sna **hAchtanna Oidhreachta, 1995 agus 2018** ar an oidhreacht mar: séadchomharthaí, réada seandálaíochta, réada oidhreachta (amhail saothair ealaíne agus thionsclaíocha, cáipéisí agus taifid seanchais), oidhreacht ailtireachta, flóra, fána, gnáthóga fiadhúlra, tírdhreacha, muirdhreacha, báid bhriste, geolaíocht, páirceanna agus gairdíní oidhreachta agus uiscebhealaí intíre

Is í **Oidhreacht Éireann 2030** plean oidhreachta náisiúnta nua na hÉireann. Creat comhtháite luachanna, prionsabal agus tosaíochtaí straitéiseacha a bheidh ann, mar aon le gníomhartha a thabharfaidh treoir agus eolas don earnáil oidhreachta as seo go ceann deich mbliana.

Gabhann Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin uirthi féin glacadh le cur chuige comhtháite i leith na hoidhreachta agus bearta den Phlean Oidhreachta Contae á ndéanamh. I gcás bearta a mbeidh fócas láidir acu ar an tseandálaíocht, cuir i gcás, caithfear aon bhuntáistí féideartha do líonraí bithéagsúlachta agus éiceolaíochta nó aon tionchair orthu a mheas chomh maith.

Leagfar amach i **bPlean Forbartha Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, 2022-2028** cuspóirí beartais pleanála spásúla maidir le limistéir chaomhantais ailtireachta, struchtúir chosanta, foirgnimh dhúchasacha, troscán sráide stairiúil, oidhreacht seandálaíochta, gairdíní agus diméinte stairiúla, oidhreacht thionsclaíoch, oidhreacht chósta, cearta slí poiblí agus bealaí rochtana áineasa.

Is i **bPlean Corparáideach Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, 2020-2024** a leagtar amach na spriocanna don tréimhse sin. Tá roinnt cuspóirí ann a bhaineann le hoidhreacht nádúrtha, thógtha agus chultúrtha an Chontae a chosaint, a chaomhnú agus a fheabhsú.

Leagtar amach i **bPlean Gníomhaíochta Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin um an Athrú Aeráide, 2019-2024** gníomhartha maolaithe agus oriúnaíthe mar chuid den troid dhomhanda le teorainn a chur le héifeachtaí an athraithe aeráide agus le dul i dtaití orthu.

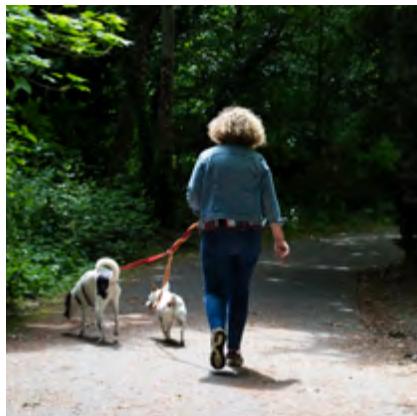
Leagfar amach i **bPlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, 2021-2025** an chaoi a bhfaighimid tuiscint ar éagsúlacht na beatha plandúla agus ainmhíche i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin agus an chaoi a rachaimid i gcomhar le chéile leis an éagsúlacht sin a bhainistiú, a chosaint agus a fheabhsú sna cúig bliana amach romhainn.

Díríonn an Plean Oidhreachta Contae seo ar oidhreacht chultúrtha agus nádúrtha.

Is éard is **Oidhreacht Chultúrtha** ann ná gach gné den timpeallacht atá ann mar thoradh ar an idirghníomhaíocht idir daoine agus áiteanna le himeacht ama. Áiritear léi **oidhreacht inláimhsithe** (fisiciúil), amhail foirgnimh, seandálaíochta, cáipéisí agus struchtúir, chomh maith le hoidhreacht **dholáimhsithe**, amhail ceol, teanga, ceardaíocht agus spórt.

Is éard is **Oidhreacht Nádúrtha** ann ná tírdhreach, muirdhreach agus páirceanna stairiúla, chomh maith le foirmíochtaí fisiciúla, bitheolaíocha agus geolaíocha.

Ár Bhfís

Plean do na
daoine go léir
atá ina gcónaí
anseo

Tá an oidhreacht in aice
láimhe agus is féidir le
gach duine tairbhe a
bhaint aisti

Tá go leor cineálacha
éagsúla oidhreachta inár
gcontae, agus glacaimid
le **dearcthaí difriúla**

Tugaimid **cuireadh do**
chách taitneamh a bhaint
as an oidhreacht áitiúil

Acmhainn a
thógáil ar fud
na hearnála
oidhreachta

Tacú le **cumhacht na**
ndaoine – tacú leis an
earnáil oidhreachta i nDún
Laoghaire-Ráth an Dúin

Dul i gcomhar le
go n-éireoidh leis –
comhoibriú agus
nascadh

Tionscnamh faoi **stiúir an**
phobail/saineolaithe a
chumasú

Rudaí a bhuil
tábhacht leo a
chosaint agus
athruithe a bhainistiú
go diongbhálte

Aire a thabhairt dá
bhfuilimid ag iarraidh a
thabhairt ar aghaidh don
chéad ghlúin eile

A chinntíú go mbíonn
gach faisnéis agus
acmhainn is gá
againn le haghaidh na
dea-bhainistíochta
oidhreachta

Gníomhú ar son na
haeráide a chur san
áireamh i ngach gné dár
gcuid oibre

Ár 7 réimse fócais

Céard é an scéal?

An áit agus an chaoi a n-inseoimid scéalta na háite seo

Ár n-áit sa stair

An chaoi a ndéanaimid cúram de rudaí a bhfuil tábhacht leo agus an chaoi a mbainistímid athruithe

Grá don am i láthair

Tuiscint a fháil ar a bhfuil ar leac an dorais againn, bealaí rochtana a chur ar fáil

Bealaí nua maireachtála

Dul in oiriúint d'fhírinneí an 21ú haois agus gníomhú ar son na haeráide a chur san áireamh

Guthanna na háite

Na fuaiméanna ar leith a chloistear i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin a cheiliúradh

Ar an taifead

An chaoi a gcoinneoimid síul ar fhaisnéis agus oidhreacht dhoiciméadach agus an chaoi gcinnteoimid rochtain éasca orthu. An chaoi a gcuimhneoimid ar rudaí agus na rudaí a gcuimhneoimid orthu

Tús luath, fiosrach ar feadh an tsaoil

An ghlúin nua a spreagadh, agus iad a choinnéail spreagtha

*Ní rud socraithe, gan athrú
é an t-am atá thart, is rud
oscailte, gníomhach é*

Cáitlín DeSilvey, Tíreolaí Cultúrtha

01 Céard é an scéal?

An áit agus an chaoi a n-inseoimid scéalta na háite seo

1.1

Cur chuige comhordaithe a ghlacadh ar fud an chontae i leith scéal na ndaoine agus na n-áiteanna a insint

Actions	Outcomes
<p>1.1.1 Creat Léirmhínithe a fhorbairt chun bonn a chur faoin áit agus faoin gcaoi a n-insímid scéalta an chontae agus chun treoir a thabhairt do thionscadail de chuid Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin agus do thionscadail faoi stiúir an phobail. Ar chineálacha cur chuige digiteacha, cruthaitheacha, treoraithe a leagfar an bhéim, amhail podchraoltaí, conairí amuigh faoin aer (idir shealadach agus bhuan), an léirmhiniú atá ann cheana a fheabhsú, príomhdheartchaí a cheiliúradh agus suíomh gnéithe oidhreachta agus rochtain orthu a fheabhsú trí chomhfhorbairt áite agus treoshuíomh.</p>	<p>✓ Cur chuige struchtúrtha i leith deiseanna oidhreachta ar fud an chontae. Bonn fianaise faoi chláir, ainmniú áiteanna agus réimsí fócais.</p> <p>✓ Léargais do na daoine a bhfuil cónaí orthu anseo, agus eispéisí speisialta dár gcuid cuairteoirí. Scéalta nua tagtha chun solais, guthanna nua cloiste, dearctaí nua ar ár stair.</p>
<p>1.1.2 Stór acmhainní téacs/íomhá digití a fhorbairt bunaithe ar théamaí an Chreat Léirmhínithe.</p>	
<p>1.1.3 Taighde agus forbairt a dhéanamh ar thionscnaimh chun ardán a thabhairt do scéalta gan insint, ach tuiscint a léiriú ag an am céanna don iliomad cineálacha oidhreachta agus dearctaí éagsúla atá ann i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin.</p>	

1.2

Léarscáiliú spreagúil

Actions		Outcomes
1.2.1	Bunús teangeolaíoch agus stairiúil logainmneacha a thaifeadadh agus a chomhroinnt, lena n-áirítear gnéithe stráide, páirce, tírdhreacha, uisce agus muirdhreacha, agus a chinntíú go mbíonn logainmneacha nua ag teacht leis an gcomhthéacs agus go mbíonn na comharthaí cruinn.	✓ Suntas a chur sa chiall le logainmneacha, logainmneacha nua ag teacht leis an gcomhthéacs. ✓ Acmhainní tionscnaimh agus foghlama atá thíos ar an spriocphobal
1.2.2	Sraith léarscáileanna fionnachtana cruthaitheacha a forbairt, i bhformáid inrochtana dhigiteach/chlöíte, le fócas ar leith ar iompar poiblí, taistéal gníomhach agus dearadh uilíoch. Úsáid a bhaint as teicníci cruthaitheacha tarraingteacha , amhail léaráidí, cluichiú agus StoryMaps bunaithe ar an ngréasán.	

1.3

Forbairt na spriocphobal

Actions		Outcomes
1.3.1	Leanúint ar aghaidh ag cur le cláir bhliantúla na dturas oidhreachta faoi threoir sa gheimhreadh, san earrach agus sa samhradh. Glacadh le háirithintí scoile/grúpa agus na cláir a nascadh le seachtainí/laethanta a bhfuil téama náisiúnta ag baint leo, nuair is cuí.	✓ Cláir oidhreachta inrochtana atá ionchuimsitheach agus a mheallann spriocphobal leathan.
1.3.2	Pleananna Léirmhinithe agus Cumarsáide Theach Mharlaí, Theach Chábán tSíle agus Charraig Mhaighin/Dhíog na Páile (2020) a chur chun feidhme.	
1.3.3	Taighde a dhéanamh ar na spriocphobail atá ann faoi láthair agus tuilleadh clár a forbairt d'fhonn réimse leathan daoine a mhealladh isteach , agus ról na hoidhreachta sa chómhuintearas agus sa phobal a admháil ag an am céanna.	

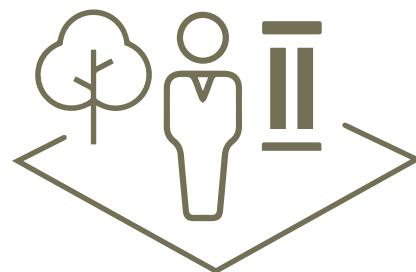
02 Ár n-áit sa stair

*An chaoi a ndéanaimid cúram de rudaí
a bhfuil tábhacht leo agus an chaoi a
mbainistímid athruithe*

2.1

Láithreacha, foirgnimh agus séadchomharthaí stáiriúla **faoi chosaint agus fáil orthu** i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin

Bearta	Torthaí
2.1.1 Na pleananna caomhnaithe atá ann cheana maidir le hOileáin Dheilginse agus Caisleán Charraig Mhaighin a chur chun feidhme, agus pleananna caomhnaithe a chur chun cinn maidir leis na túir Martello atá faoi úinéireacht Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin agus reilígí stáiriúla.	 Bonn láidir a chur faoi foirgnimh, láithreacha agus áiteanna stáiriúla ó thaobh cinnteoireachta, bainistíochta agus rochtana de.
2.1.2 Measúnuithe a dhéanamh ar bhail foirgneamh/struchtúr faoi úinéireacht na Comhairle atá ar Thaifead na Struchtúr Cosanta. Clár cothabhála a chur ar bun maidir le gach struchtúr i gcomhréir leis an treoir chuí. Coimeádaíocht, rochtain agus úsáid chuí a chumasú.	 Cosaint agus rochtain níos fearr ar stair ársa na n-ardtailte agus Shléibhte Bhaile Átha Cliath.
2.1.3 Seandálaí pobail a thabhairt isteach chun Conair Sheandálaíochta Shléibhte Bhaile Átha Cliath a chur chun cinn de réir Phlean Straitéiseach Chompháirtíochta Shléibhte Bhaile Átha Cliath, 2020 - 2025.	

2.2

Aitheantas a thabhairt do ról tábhachtach na hoidhreachta in eispéireas pearsanta daoine ar áit

Bearta	Torthaí
2.2.1 An Léarscáiliú ar Charachtar Stairiúil Tírdhreach Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a nuashonrú agus a leathnú, agus sainaithint a dhéanamh ar iarsmaí ón am atá thart atá infheicthe agus ceangailte i dtírdhreaca comhaimseartha uirbeacha, pearuirbeacha agus tuaithe.	<p> Aitheantas agus léarscáiliú ar an dearadh uirbeach stairiúil, ar thírdhreaca seandálaíochta agus ar bhealaí stairiúla.</p>
2.2.2 Faisnéis oidhreachta a chur san áireamh i ngach plean spásúlachta ionchuí de chuid Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin . Deiseanna a aithint go réamhghníomhach chun struchtúir atá ann cheana a athúsáid go hoiriúnaitheach. Leas a bhaint as buntáistí oidhreachta i gceantair nuafhorbartha d'fhoinn cumasú do phobail nua nasc a dhéanamh le doimhneacht a dtírdhreaca ó thaobh ama agus staire de.	<p> Na naisc idir daoine agus áit, an bhraistínt chómhuintearais agus folláine an duine aonair neartaithe.</p>
2.2.3 An staidéar féidearthachta ar thionscadail ar na cosáin stairiúla a léarscáiliú agus tacú leis; maisbhealaí, bealaí arm, ascaillí deartha, siúlóidí caorach agus naisc do choisithe trí an gcreatlach uirbeach, chuig an gcósta agus isteach sna sléibhte.	

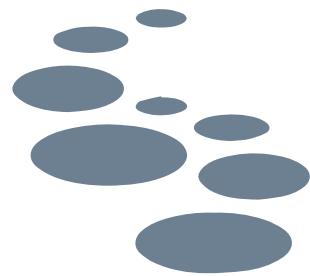
03 Grá don am i láthair

*Tuiscint a fháil ar a bhfuil ar leac an dorais againn,
bealaí rochtana a chur ar fáil*

3.1

An earnáil oidhreachta áitiúla a thógáil agus tacú le rannpháirtíocht ghníomhach san oidhreacht

Bearta	Torthaí
3.1.1 Cur le líon na dtionscnamh rannpháirtíochta i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin chun rannpháirtíocht ghníomhach san oidhreacht a forbairt (m.sh. séadchomhartha a thógáil faoi chúram, cosán a thógáil faoi chúram, scéimeanna “cairde”).	<p>✓ Earnáil oidhreachta phobail atá gníomhach, tacaithe agus nasctha, a dhéanann obair thábhachtach chun oidhreacht áitiúil a dhoiciméadú agus a cheiliúradh.</p>
3.1.2 Tacaíocht a thabhairt do thionscnaimh faoi stiúir an phobail arb aidhm leo fardail agus léarscáileanna a dhéanamh de ghnéithe oidhreachta sa sráid-dreach agus sa tírdhreach.	
3.1.3 Tacú le gníomhaíocht oidhreachta sa chontae agus í a chur chun cinn trí scéim bhliantúil um dheontais oidhreachta phobail a chur ar fáil, comhairle a thabhairt ar dheiseanna maoinithe náisiúnta agus cumasú d’fhorbairt scileanna, oiliúint, printíseachta agus líonrú ar fud na hearnála oidhreachta.	<p>✓ Bealaí ionchuimsitheacha chun cumasú do dhaoine taitneamh a bhaint as foghlaim faoina n-oidhreacht áitiúil agus páirt a ghlacadh i gcúrsaí oidhreachta.</p>

3.2

Comhoibriú le **taitneamhachtaí do chuairteoirí atá seánbhunaithe** chun spriocphobail áitiúla a chruthú

Bearta	Torthaí
3.2.1 Tacú le Caisleán agus Ionad Oidhreachta Dheilginse agus é a chur chun cinn agus a fhorbairt mar phríomhheispéireas do chuairteoirí sa chontae agus breathnú ar na féidearthachtaí atá ann chun eispéiris satailíte a fhorbairt.	Eispéiris nasctha do chuairteoirí ar fud an chontae, rud lena gcumasófar iniúchadh leanúnach ar an gcaidreamh idir daoine agus áit.
3.2.2 Rannpháirtíocht áitiúil i bpriomhheispéiris oidhreachta do chuairteoirí a chur chun cinn ar fud an chontae, lena n-áirítear an Músaem Muirí Náisiúnta, Túr an tSeoighigh agus Músaem agus Eastát Airfield.	

3.3

Iniúchadh a dhéanamh ar na féidearthachtaí atá ann maidir le **moil nua oidhreachta**

Bearta	Torthaí
3.3.1 Iniúchadh a dhéanamh ar dheiseanna chun moil nua oidhreachta a phíolótú trí fhoirgnimh, spásanna agus noid iompair phoiblí a chur in oiriúint d'úsáidí nua. Gan a bheith ag iarraidh barraíocht a dhéanamh ar dtús, ceangailte le riachtanais áitiúla agus curtha in oiriúint dóbh mar chuid de Chomharsanacht 10 Nójead. Breathnú ar na deiseanna le cur leo le himeacht ama	Moil phíolótacha oidhreachta, áit ar féidir le pobail agus cuairteoirí teacht i dteagmháil leis an oidhreacht áitiúil.
3.3.2 Sainaithint a dhéanamh ar bhealaí agus suíomhanna oiriúnacha ar fud an chontae chun Dún Laoghaire-Ráth an Dúin a cheiliúradh mar áit teachta agus imeachta atá ann leis na ciantsa, lena n-áirítear an oidhreacht shuntasach mhuirí agus iompair a bhaineann le Cuan Dhún Laoghaire , i gcomhréir le Plean Bainistíochta Oidhreachta Chuan Dhún Laoghaire, cuanta eile i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin agus comhthéacs foriomlán Bhithsféar UNESCO Bhá Bhaile Átha Cliath .	

04 Bealaí nua maireachtála

*Dul in oriúint d'fhírinní an 21ú haois agus gníomhú
ar son na haeráide a chur san áireamh*

4.1

Bunachar fianaise a bhunú agus **gníomhartha ar son an athraithe aeráide** a chur san áireamh in oibríochtaí oidhreachta

Bearta	Torthaí
4.1.1 Measúnuithe riosca ó thaobh an athraithe aeráide de a dhéanamh ar oidhreacht seandálaíochta agus ailtireachta atá faoi bhanistíocht Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin chun an bhonnlíne a leagan maidir le suíomhanna oidhreachta atá i mbaol agus chun bonn straitéiseach a chur faoi chothabháil, cobhsaiocht agus cinnteoireacht, agus fianaise ón tionscadal athraithe aeráide agus oidhreachta cósta, CHERISH, a chur sa mheá chomh maith.	<p> Bonnlíne leagtha d'fhoinn maolú an athraithe aeráide agus cinnteoireacht oriúnaitheach a chumasú.</p> <p> Cur chun feidhme Pleananna Oidhreachta, Bithéagsúlachta agus Gníomhaithe ar son na hAeráide comhtháite.</p>
4.1.2 Comhoibriú ar chun chun feidhme Phlean Bithéagsúlachta Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, 2021 – 2025 , Phlean Gníomhaíochta Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin um an Athrú Aeráide, 2019 – 2024 (an chuid a bhaineann le réitigh bunaithe ar nádúr go háirithe), agus Straitéis Crann agus Foraoiseachta Uirbí Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, 2022 – 2031 .	
4.1.3 Comhoibriú ar imeachtaí do Sheachtain Bhaile Átha Cliath um Ghníomhú ar son na hAeráide agus a bheith páirteach sa Lónra Oidhreachta Aeráide .	

4.2

Tionscnamh oidhreachta chun tacú le **hathrú dearfach cultúir** agus athléimneacht

Bearta	Tortháí
4.2.1 Cleachtóirí cruthaitheachta/dearaidh a thabhairt isteach i dtionscadail oidhreachta chun tacú le hathrú dearfach cultúir ar bhealaí cruthaitheacha, tarraingteacha.	
4.2.2 Sainaithint a dhéanamh ar dheiseanna a d'fhéadfadh Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a thapú faoi chláir Eorpacha atá ag teacht chun cinn m.sh. New European Bauhaus, a dhéanann dearadh, inbhuanaitheacht agus inrochtaineacht a fhí ina chéile le héascaíocht a dhéanamh ar an mbunathrú comhoibríoch, ildisciplíneach ó thaobh sochaí de a bheidh ag teastáil leis an gComhaontú Glas don Eoraip a chur i gcrích.	 Tionscnamh chomhoibríocha, chruthaitheacha atá ar aon dul le haidhmeanna idirnáisiúnta, náisiúnta, áitiúla agus pobail ó thaobh gníomhú ar son na haeráide de.
4.2.3 Leas a bhaint as Mol Eolais na nOifigí Réigiúnacha um Ghníomhú ar son na hAeráide (CARO) le haghaidh uirlisí, acmhainní, taighde, cás-staidéar, oiliúna, imeachtaí agus comhroinnt smaointe, agus a chinntí go mbíonn aschur uile na hOifige Oidhreachta ina chuid den gheilleagar ciorclach .	

4.3

Cur ar chumas pobal rochtain a fháil ar oidhreacht in **áiteanna dlúthá, ceangailte**

Bearta	Tortháí
4.3.1 Sainaithint a dhéanamh ar bhailte agus sráidbhailte a bheadh oiriúnach do chineálacha cur chuige comhoibritheacha i leith caomhnú na timpeallachta tóghtha stairiúla , amhail Tionscnamh na Seiceála Sláinte Comhoibrithí do Láir agus Bailte Stairiúla.	 Rochtain éasca ar oidhreacht nádúrtha agus thóghtha sa cheantar áitiúil, a fhágann go mbíonn daoine nua á mealladh isteach.
4.3.2 Iníúchadh a dhéanamh ar na féidearthachtaí maidir le tionscnamh oidhreachta atá bunaithe ar tháirgeadh agus sealgaireacht bia áitiúil agus inbhuanaithe, agus úsáidí traidisiúnta chrainn agus plandaí na háite .	

05 Guthanna na háite

Na fuaiméanna ar leith a chloisteáir i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin a cheiliúradh

5.1

Ceiliúradh a dhéanamh ar **fhocail agus ceol** na háite seo agus ar a bhfreámhacha sa tírdhreach agus sa mhuiardhreach, sa bhithéagsúlacht, sa gheo-éagsúlacht agus sa chreatlach uirbeach stairiúil

Bearta	Torthaí
5.1.1 Tógáil ar an traidisiún atá ann i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin chun focal agus áit a fhí ina chéile . Leanúint ar aghaidh ag cur feabhas ar chláir agus ar chonairí atá dírithe ar na scríbhneoirí is mó clú de bhunadh an cheantair, lena n-áirítear Comóradh Céad Bláin Uiliséas in 2022, mar aon le scríbhneoirí eile nach bhfuil an oiread sin clú orthu agus a bhfuil baint láidir acu leis an gceantar a chur i lár an aonaigh.	 Naisc láidre idir focail, ceol agus áit i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin.
5.1.2 Tacú le scríbhneoirí comhaimseartha naisc nua a chruthú idir focal agus áit.	
5.1.3 Sainaithint a dhéanamh ar dheiseanna chun ceoltóirí áitiúla mór le rá a cheiliúradh, bealaí chun taitneamh a bhaint as ceol beo i láithreacha oidhreachta, agus amhráin áitiúla na farraige, na mbruachbhailte agus na sléibhte a chaomhnú.	

5.2

Ceiliúradh a dhéanamh ar **na teangacha** a labhraítar sa lá atá inniu ann agus a labhraítí san am atá thart san áit seo, chomh maith leis an mbéaloideas gaolmhar, seanchas na háite agus deiseanna foghlama

Bearta	Torthaí
5.2.1 Tacú le tionscnaimh chun oidhreacht agus úsáid chomhaimseartha na Gaeilge i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin a iniúchadh agus teagmháil ghníomhach a dhéanamh le grúpaí agus eagraíochtaí áitiúla Gaeilge chun an Ghaeilge a fhí isteach i gcur chun feidhme an phlean oidhreachta.	Cláir agus tionscnaimh a ghlacann le héagsúlacht teangacha an chontae, san am atá thart agus san am i láthair.
5.2.2 Raon na dteangacha a labhraítar i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin a chur san áireamh i dtionscnaimh oidhreachta, agus fairsinge na hoidhreachta teangacha sa chontae a admháil.	
5.2.3 Deiseanna a thapú chun focail nó nathanna cainte áitiúla a úsáid i gcláir, ar focail nó nathanna iad atá imithe as caint an lae inniu ach a bhain le ceirdeanna/feirmeoireacht, obair ar muir nó a tháinig ó fhoinsí eile – agus breathnú ar an tionchar a bhí acu sin ar logainmneacha, béaloideas agus seanchas Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin.	

5.3

Béaloideas an chontae a thaifeadadh, a choimeád agus a chomhroinnt

Bearta	Torthaí
5.3.1 Clár staire béal a fhorbairt chun guthanna agus cuimhní daoine as Dún Laoghaire-Ráth an Dúin a ghabháil ar fud an cheantair de réir Threoir Líonra Staire Béal na hÉireann.	Cur chuige córasach agus comhoibritheach a ghlacadh maidir le stair bhéil na háite seo a thaifeadadh agus a chomhroinnt.
5.3.2 Iniúchadh a dhéanamh ar dheiseanna féideartha chun comhoibriú le Bailliúchán Náisiúnta Béaloidis an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath .	
5.3.3 Teicníci StoryMap, atá bunaithe ar an ngréasán, a úsáid chun stór digiteach staire béal a fhorbairt don chontae.	

06 Ar an taifead

An chaoi a gcoinneoimid súil ar fhaisnéis agus oidhreacht dhoiciméadach agus an chaoi gcinnteoimid rochtain éasca orthu. An chaoi a gcuimhneoimid ar rudaí agus na rudaí a gcuimhneoimid orthu

6.1

Cur chuige cuimsitheach i leith **oidhreacht dhoiciméadach** a chatalógú agus rochtain uirthi a chumasú

Bearta	Tortháí
<p>6.1.1 Acmhainní a chur ar fáil i dtaca le catalógú agus stóráil oidhreacht dhoiciméadach Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin (cartlanna, bailliúcháin agus taifid), agus aitheantas a thabhairt do ról tábhachtach na hoidhreachta doiciméadaí sa taighde agus sa stair phoiblí. Rochtain fhisiciúil agus dhigiteach ar an inneachar agus coimeádaíocht a chumasú i gcomhair taispeántas</p>	<p>✓ Rochtain éasca ag an bpobal ar an oidhreacht dhoiciméadach atá faoi chúram Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin.</p>
<p>6.1.2 Iniúchadh a dhéanamh ar na féidearthachaí i ndáil le cartlann dhigiteach phobail, i gcomhar le Lónra Cartlann Pobail na hÉireann, agus treoir a thabhairt do chaomhnóirí cartlann phríobháideach.</p>	<p>✓ Tacaíocht do chaomhnóirí na hoidhreachta doiciméadaí pobail.</p>
<p>6.1.3 Íomhánna an athraithe a chur i dtoll a chéile; iniúchadh a dhéanamh ar ról eolaíocht na saoránach / na bainistíochta forbartha san obair chun íomhánna a ghabháil de thírdhreacha a bhíonn ag athrú.</p>	

6.2

Treoir agus cur chuige soiléir maidir le **comóradh** foirmiúil a dhéanamh ar dhaoine agus imeachtaí, agus **cuimhneamh** eiticiúil

Bearta	Torthaí
6.2.1 Iniúchadh a dhéanamh ar raon, ábhar agus cineál na gcuimhneachán cathartha a dhéannan Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin.	Cur chuige comhtháite, cothrom le dáta i leith na rudaí a gcuimhnímid orthu agus na caoi a ndéanaimid amhlaidh.
6.2.2 Beartas Cuimhneachán Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a nuashonrú, agus torthaí an iniúchta agus an méid a foghlaimíodh ó Dheich mBliana na gCuimhneachán a chur san áireamh san obair sin.	Tacaíocht do dhaoine atá ag lorg naisc theaghlaigh leis an gcontae.
6.2.3 Tacú le seirbhís ginealaíais áitiúil agus breathnú ar na féidearthachtaí a bheadh ann do thionscnaimh don diaspora maidir le Cuan Dhún Laoghaire.	

6.3

Faisnéis oidhreachta, suirbhéanna agus fardail atá cothrom le dáta agus ar féidir teacht orthu go héasca

Bearta	Torthaí
6.3.1 Ar aon dul le Straitéis Náisiúnta na Sonraí Oscailte (2017-2022), na suirbhéanna agus na fardail oidhreachta geospásula atá ag Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin cheana a dhigitú agus a chur ar fáil do HeritageMaps agus do Stór Sonraí Oscailte Dublinked.	Faisnéis a bhfuil fáil éasca ag an bpobal uirthi agus a chuireann bonn faoi straitéisí, pleannanna agus cláir Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin.
6.3.2 Tacú le nuashonrú Thionscadal GIS Seandálaíochta Chontae Bhaile Átha Cliath agus an imleabhair den tsraith Buildings of Ireland a bhaineann le Bruachbhailte agus Contae Bhaile Átha Cliath.	
6.3.3 Iniúchadh Oidhreachta Geolaíche Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a chur ar fáil mar leabhar inrochtana agus sainaithint a dhéanamh ar bhealaí eile a d'fhéadfaí iniúchtaí agus suirbhéanna eile a dhéanamh inrochtana do spriocphobal níos mó.	
6.3.4 Suirbhéanna ar ghnéithe tírdhreacha deartha agus gnéithe oidhreachta tógha a bhfuil tábhacht stáiriúil leo i spásanna oscailte agus i bpáirceanna a chur i dtoll a chéile/a nuashonrú.	

07 Tús luath, fiosrach ar feadh an tsaoil

An ghlúin nua a spreagadh, agus iad a choinneáil spreagtha

7.1

Spéis san oidhreacht a spreagadh agus naisc láidre le háit a chothú i measc na n-óg.

Bearta	Torthaí
7.1.1 Comhoibriú le gníomhaireachtaí náisiúnta oidhreachta atá ag plé cheana féin le curaclaim scoile, chomh maith le téamáil chlár oidhreachta Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a chur ar aon dul leis na curaclaim Staire, Tíreolaíochta agus OSIE sa bhunscoil, sa tsraith shóisearach agus sa tsraith shinsearach.	Acmhainní agus cláir staire áitiúla atá curtha in oiriúint do dhaoine óga i nDún Laoghaire-Ráth an Dúin.
7.1.2 Scoileanna a nascadh leis an gClár Oidhreachta i Scoileanna agus comhoibriú le hlonad Oideachais na Carraige Duibhe ar shuirbhéanna múinteoirí, soláthar acmhainní le haghaidh oiliúint múinteoirí agus gníomhaíochtaí/turais atá ábhartha agus áitiúil.	
7.1.3 Leathanach do pháistí a chur suas ar láithreán gréasáin na hOifige Oidhreachta.	

7.2

Foghlaim ar feadh an tsaoil a chumasú

Bearta	Torthaí
7.2.1 A chinntiú go mbeidh an pleán á chur chun feidhme ar bhealach atá i gcomhréir leis an gGreat Náisiúnta um Rannpháirtíocht Leanaí agus Daoine Óga i gCinnteoireacht (2021)	✓ Dea-chleachtas agus rannpháirtíocht leanúnach i bhforbairt clár.
7.2.2 A chinntiú go mbíonn na cláir agus na tionscnamh rannpháirtíochta oidhreachta mealltach do gach glúin -- iniúchadh a dhéanamh ar choincheap “an réamhbbhláiste”, i.e. triail a bhaint as rud éigin nua.	✓ Cuireadh chun iniúchadh a dhéanamh ar oidhreachta ar bhealaí éasca, tacáiocht dóibh siúd atá ag lorg eolas níos mionsonraithe..
7.2.3 Comhoibriú chun deiseanna foghlama ar feadh an tsaoil a forbairt i réimse na hoidhreachta agus oiliúint dhigiteach a sholáthar le tacú leo sin.	

7.3

Comhoibriú agus comhroinnt scileanna a chumasú

Actions	Outcomes
7.3.1 Líonra Oidhreachta Contae a chur ar bun, trína bhfíadfar nuacht agus smaointe a chomhroinnt.	✓ Bealaí do dhaoine atá ag tabhairt faoi thionscadail agus gníomhaíochtaí oidhreachta eolas a chomhroinnt, amhail an méid atá foghlamtha acu, na rudaí a oibríonn go maith, agus an chaoi ar féidir le daoine eile a bheith páirteach.
7.3.2 Éascaíocht a dhéanamh ar foghlaím/chomhroinnt scileanna traidisiúnta a bhaineann leis an oidhreachta thíos, mhuirí agus nádúrtha.	
7.3.3 Leas a bhaint as Seachtain Náisiúnta na hOidhreachta chun tionscadail taighde staire áitiúla atá faoi stiúir an phobail agus tionscadail a fuair Deontas Oidhreachta Pobail ó Chomhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin a thaispeáint.	

Na daoine a rinne a gcion ar son an phlean

Tá buíochas ag dul do gach duine a chuir a gcuid ama, smaointe agus saineolais ar fáil le linn an phróisis rannpháirtíochta ó Eanáir go Meitheamh 2021:

Gabhaimid ár mbuíochas leis na 72 duine a d'fhreastail ar na ceardlanna nó a rinne aighneachtaí ar líne.

Táimid thar a bheith buíoch freisin de na 39 grúpaí agus eagraíochtaí a chuir ionadaithe chuig ceardlanna nó a rinne aighneachtaí ar líne/i scríbhinn, lena n-áirítear:

Craobh Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin de Chumann Airtrítis na hÉireann

Cumann na Staraithe Luamhairesachta

Beckett i gCarraig an tSionnaigh, cuid de Pharóiste na Tulaí, le Cumann Pobail agus Fiontair Cheantar Charraig an tSionnaigh, le tacáiocht ó Chlub Staire Áitiúla Charraig an tSionnaigh

Cumann na Carraige Duibhe

Cumann Caomhnaithe Chuan Bhlöic

Coiste Bailte Slachtmhara Chábán tSíle

Cumann Áitritheoirí Pháirc Clarinda

An Coiste um Chaomhnú agus Cothabháil Eaglais agus Reilig Ársa Chill Inón Léinín

Crann (Tionscadal Easy Treesie)

Comhairle Pobail Dheilginse

Grúpa Staire Dheilginse, Chill Inón Léinín agus Thailte an Mhpasaigh

Grúpa Staire Áitiúla Leabharlann Dheilginse

Bailte Slachtmhara Dheilginse

Cumann Staire Bhuirg Dhún Laoghaire

Cumann Áitritheoirí Dhún Laoghaire Láir

Fóram Comhtháthaithe Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Bailte Slachtmhara Dhún Laoghaire

Cumann Thionscadal Athchóirithe Bhád Tarrthála Dhún Laoghaire

Ealaíona Ilchultúrtha Éigse Laoghaire / an Coiste Comhairleach um Bainistíocht Thearmann Dúlra Bhaile an Bhóthair (An Taisce)

Cumann Chairde Thúr an tSeoighigh

Club Staire Áitiúla Charraig an tSionnaigh

Stigh Lorgan Stairiúil ar Facebook

Coinnigh Éire ar Oscailt

Cumann Staire Áitiúla Chill Mochuda agus Stigh Lorgan

Cumann Áitritheoirí Chill Tiarnáin agus Ghleann na Muc

Foras Muirí na hÉireann

Céantar Slachtmhar Shráidbhaile Bhaile na Manach

Cumann Áitritheoirí Montpelier

Mothertongues

Cumann Sealgaireachta Beacán na hÉireann

Comhairle Náisiúnta na nDall

Músaem Muirí Náisiúnta na hÉireann

Calafoirt, san Am atá thart agus san Am i Láthair

Cosain Páirc Mharláí

Cumann Staire Ráth Michíl

Coiste Cuimhneacháin RMS Leinster

Seanchill ag Gníomhú ar son Domhan Glas

Club Rámhaíochta Mhichíl

Tionscnamh Sráidbhaile Áth an Ghainimh

Buíochas le baill Ghrúpa Stiúrtha an Fhóraim Oidhreachta Contae as an treoir agus comhairle a chur siad ar fáil agus an plean seo a ullmhú.

Baill Ghrúpa Stiúrtha an Fhóraim Oidhreachta Contae, 2021

An Clr. Marie Baker, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin, Cathaoirleach an Choiste um Beartas Straitéiseach Pobail, Cultúir agus Folláine (Cathaoirleach)

Ruth Barry, Ceann Margaíochta, an Institiúid Ealaíne, Deartha agus Teicneolaíochta

Gerard Bourke, Ailtire Sinsearach, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

An tOllamh Joanna Bruck, Ceann Scoil na Seandálaíochta, an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath

An Clr. Emma Blain, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Pádraig Clancy, Fáilte Éireann

An Clr. Michael Clarke, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Niamh Collins, Oifigeach Cartlainne agus Oidhreachta, Coimisiúní Soilse na hÉireann

Julie Craig, Oifigeach Caomhnaithe, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Nigel Curtin, Leabharlannaí Staidéar Áitiúil, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Terry Doherty, Éiceolaí Rannóige, an tAonad Measúnaithe Éiceolaíoch, an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra

Clodagh Duffy, Bainisteoir Áineasa, Coillte/Compháirtíocht Sléibhte Bhaile Átha Cliath

Margaret Dunne, Caisleán agus Ionad Oidhreachta Dheilginse

An Dr. Susan Gibney, Stiúrthóir, Ionad Oideachais na Carraige Duibhe

An Dr. Clare Glanville, Geolaí Sinsearach, Geo-Oidhreacht agus Pleanál, Suirbhéireacht Gheolaíochta na hÉireann

Rebecca Jeffares, An Taisce

An Clr. Tom Kivlehan, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

David Lawless, Oifigeach Turasóireachta, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

An Clr. Hugh Lewis, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

An Clr. Lettie McCarthy, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Louise McGauran, Pleanálaí Sinsearach Feidhmiúcháin, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Helena McGorman, Stiúrthóir Sinsearach Feidhmiúcháin Páirceanna, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Anthony McNamara, Oifigeach Aeráide, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Anne Murray, Oifigeach Bithéagsúlachta, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Síne Nic an Ailí, Conradh na Gaeilge

Siobhán Nic Gaoithín, An Rannóg Forbartha Pobail agus Cultúir, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

An Clr. Dave Quinn, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Kenneth Redmond, Oifigeach Ealaíon, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Jochen Romstedt, Leas-Uachtaráin, an Músaem Muirí Náisiúnta

Geraldine Stout, an tSeirbhís Náisiúnta Séadchomharthaí

Ciara Scully, Fáilte Éireann

Georgina Sweetnam, Seirbhísí Cartlainne, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin

Genevieve Whitfield, Bainisteoir Oidhreachta agus Imeachtaí, Eastát Airfield

Comhordaitheoir an Phlean Oidhreachta: Deirdre Black, Oifigeach Oidhreachta, Comhairle Contae Dhún Laoghaire-Ráth an Dúin